

เทศน์เช้า วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! โยมตั้งใจฟังธรรมะเนาะ เพราะโยมชวนขวายนมา ขวนขวายนะ เราตั้งใจนัดกัน เรานัดกันเราถึงมีเจตนา ความเจตนาตัวนี้ นี่เรื่องของหัวใจ เราแสวงหามะ เราค้นคว้า เมื่อวาน พระมาเอาเสปียง เอาเสปียงไปเพื่อแจกชาวบ้านดับไฟป่ากัน เพราะไฟป่ามันจะลามเข้าวัด

เวลาไฟ สิ่งที่เป็นไฟเราใช้ประโยชน์มันจะเป็นประโยชน์กับเรามากเลย แต่ถ้ามันเป็นโทษล่ะ มันเป็นโทษนะ มันเผา มันทำลายนะ คุณี เวลาไฟไหม้บ้าน ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ถ้าใครเอาทรัพย์สมบัติของเราออกจากเรือนได้เท่าไร นั่นคือทรัพย์สมบัติของเรา ถ้าเรือนของเรา เราไม่ได้เอาสิ่งใดออกจากเรือนเราเลย ปล่อยให้มันไหม้ไปหมดเลย เราจะเหลือแต่ตัวนะ เราจะไม่มีอะไรสิ่งใดไปเลย

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราแสวงหาๆ ที่เราทำกันอยู่นี้ เราทำกันชวนขวายนอยู่นี้ เราสร้างสมบัติของเราไป เราสร้างอำนาจวาสนาบารมีนะ อำนาจวาสนาบารมี คุณี เวลาพ่อแม่เลี้ยงลูกขึ้นมา ต้องการให้ลูกเป็นสัมมาทิฐิ พุคเข้าใจได้ มีความอบอุ่นในบ้าน ถ้าในบ้านมีความอบอุ่น มีความสุขนะ มันมีความสุข แล้วเวลาเราตั้งสอนไปๆ ทำไมเขาไม่ฟังล่ะ ทำไมเด็กมันไม่ฟัง ทำไมเด็กบางคนมันดึกว่าพ่อแม่ล่ะ เตือนพ่อแม่เลย “พ่อแม่ บุหรือย่าสูบนะ เหล้าไม่ดี” เด็กมันเตือนเด็กมันรู้

เด็กมันรู้มันก็รู้ประสาเด็กนั่นล่ะ เด็กมันไร้เดียงสา ความไร้เดียงสาของมัน เวลาโตขึ้นมา ชีวิตของเขา เขาต้องนำพาชีวิตของเขาไป นี่พูดถึงว่าเรามาทำบุญกุศลของเรา เรามาทำบุญกุศลเพื่อเหตุนี้ เราเสียสละสิ่งที่เป็นวัตถุออกไป สิ่งที่เป็นวัตถุออกไป สิ่งนี้มันเป็นปัจจัย ปัจจัยเครื่องอาศัยมา เราชวนขวายนมาเนะ มันเป็นทรัพย์สมบัติของเรา ใครบ้างไม่หวง คุณี เวลาของเรา เราเก็บหอมรอมริบมา ใครมาลักใครมาขโมยไป เราจับไม่ได้หรอก เราจับไม่ได้เพราะเป็นสิทธิ์ของเรา แต่นี้ทำไมเราเต็มใจล่ะ เราเต็มใจเพราะเรามีศรัทธาความเชื่อ แต่ศรัทธาความเชื่อนี้ต้องมีปัญญา

นะ ถ้าเวลาศรัทธาความเชื่อๆ ศรัทธาความเชื่อ เชื่อไปโดยไม่มีเหตุมีผลไง ทำสิ่งใดก็ต้องมี ปัญญาทั้งนั้นแหละ ถือศีลก็ต้องมีปัญญา

คนถือศีลบอกว่าเราถือศีลด้วยความตะแบง ถือศีลแล้วคิดว่าถือศีลแล้วต้องมีคนเห็นดี เห็นงามไปหมด... ไม่มีทางหรอก ถือศีลก็ต้องมีปัญญา ถือศีลก็ต้องถือศีลไว้ภายใน บางคนเขาไม่ กินเนื้อสัตว์ เขาไม่ประกาศให้ใครรู้หรอก เวลาเขาได้สิ่งใดมาเขาคัดออก เขาเขี่ยออก เขาเอาไว้ ซ้ำๆ งานของเขา เขาบอก “ทำไมเธอไม่ทานเนื้อสัตว์ล่ะ”

“เดี๋ยวเอาไว้ทานทีหลัง เราทานมาแล้ว มากเกินไป”

นี่เขามีปัญญาของเขา ถ้าไปบอกเขาว่าไม่ทานเนื้อสัตว์นะ มันมีโทษอย่างไร มันเป็น ประเด็นขึ้นมาเลย แต่คนที่ฉลาดจะทำสิ่งใดต้องมีปัญญาทั้งนั้นแหละ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาไฟมันมาติดฤดูกาล ไฟมันมา มันเผามันทำลาย ความคิดของเรา ความคิดที่มันเป็นไฟฟ้า ไฟมันลูกกลม อารมณ์ที่มันรุนแรง อารมณ์ที่มันพัดโหมกระหน่ำเรามา ความทุกข์ความยากที่มันโหมรุนแรงมา เราจะป้องกันมันได้อย่างไร ความคิดที่ดีงาม ไฟ ไฟใน เต่า ไฟเราทำอาหาร ไฟเพื่อความอบอุ่น ไฟต่างๆ ไฟเราควบคุมได้ ถ้าเราควบคุมได้มันต้อง ฝึกหัดไง

ฟังธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อเตือนสติเราไง เวลาเตือนสติเรานะ เห็นไหม เราลืมตัวเอง เวลาเรามองข้ามตัวเอง เราไปมองที่ปัจจัยเครื่องอาศัย มองที่ความประสบความสำเร็จในชีวิต ความประสบความสำเร็จในชีวิต ประสบความสำเร็จในชีวิตจะมากน้อยขนาดไหน ถ้าใจเป็นธรรม ใจมีความสุขนะ ใจมีบุญกุศลนะ ทำสิ่งใดมันเป็น ประโยชน์ทั้งหมดแหละ แต่ถ้าใจมันเป็นโทษ ใจมันเป็นโทษ มันทำสิ่งใดขึ้นมาแล้วก็แล้วแต่ มัน ประสบความสำเร็จในชีวิตแล้วแหละ แต่มันยังไม่พอใจๆ ต่อเนื่องกันไปตลอดแหละ มันไม่ พอใจ มันจะได้มากไปกว่านั้น นี่คือการตัดหาความทะยานอยาก

แล้วการทำงานของเราก็คือเป็นกิเลสใหม่ ความว่าเป็นตัดหาความทะยานอยากเป็นกิเลส ใหม่? ไม่ เวลาทำหน้าที่การงานของเรา ปัจจัยเครื่องอาศัย คนเราเกิดมาเป็นญาติกัน โดยธรรมชาติกัน โดยธรรมชาติเพราะมีปากมีท้องเหมือนกัน คนมีปากมีท้อง คนต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัยทั้งนั้น แหละ หน้าที่การงาน หน้าที่การงานเพื่อหาอยู่หากินใจ เพื่อหาอยู่หากินดำรงชีวิตนี้ไง การเกิดนี้

ผลของวิญญู เวลาเกิดมากวฬิงการอาหาร อาหารเป็นคำข้าวของมนุษย์ อาหารเป็นผัสสาหารของพรหม อาหารเป็นวิญญาณาหารของเทวดา มโนสัญเจตนาหาร อาหารด้วยน้ำใจ มโนสัญเจตนาหาร ถ้ามีมโนนี้สร้างภาพขึ้นมา

เวลาพระอรหันต์ เวลา มโนวิญญาณปิ นิพพินุทติ มโนสมุสเสปิ นิพพินุทติ มโน นำเบื้อหน้าย มโนเป็นของนำเบื้อหน้าย ความสัมผัส มโนสมุสเสปิ นิพพินุทติ มโนสัมผัส ความเบื้อหน้ายว่าเกิดตัวตน เกิดมโน เกิดตัวเรา มันก็เกิดความสัมพันธ์ เกิดความสัมพันธ์แล้วมันนำเบื้อหน้าย ทั้งหมดแล้ว เวลาทั้งหมดแล้ว นี่หลุดออกไปจากวิญญู พ้นออกไปจากวิญญู ไม่มีใครสื่อสารกับวิญญูนี้ สอุปาทิเสสนิพพาน ถ้ายังมีเศษส่วนอยู่ ยังมีชีวิตอยู่ มโนสัญเจตนาหาร มโนมันทิ้งไปแล้วมันไม่มี แต่ถ้ามันไม่ทิ้ง ไม่ทิ้งก็ตัวตนไง ไม่ทิ้งก็คือเราไง นี่พูดถึงอาหารของใจๆ

อาหารของคำข้าว อาหารของร่างกายก็เป็นอย่างหนึ่ง อาหารของใจก็อย่างหนึ่ง ใจมันต้องมีธรรมโอสถ ถ้ามีธรรมโอสถนะ เราจะอยู่ได้ เราจะมีกรรมเป็นสุขของเรา เราพอประทังชีวิตของเรา เพราะเวลาชีวิตของเรา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมมา อริยสัจ ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นสัจจะ ทุกข์เป็นความจริง ทุกข์เป็นความจริงนะ ทุกข์คือความทนอยู่ไม่ได้ เรานั่งอยู่ในอิริยาบถเดียว เราทนไม่ได้ เราคิดอยู่อย่างเดียว เราทนอยู่ไม่ได้ เราทนอยู่ไม่ได้หรือก มันย้าคิดย้าทำขึ้นมา มันจะมีความทุกข์ทั้งนั้นแหละ

ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง สมุทัยควรละ สมุทัย ความไม่เข้าใจในทุกข์นั้นใน ความไม่เข้าใจในความเป็นไปในความเป็นจริงใจ ถ้าเราเข้าใจความเป็นจริงแล้ว คุณผู้ใหญ่สิ สิ่งใดที่เกิดขึ้นมา ผู้ใหญ่แก้ไขได้ ผู้ใหญ่ดำรงชีวิตได้ เด็กมันดำรงชีวิตไม่ได้หรือก เด็กมันไม่มีเหตุมีผลของมัน ถ้าคนมีเหตุมีผลแล้ว มีเหตุมีผลมีปัญญาขึ้นมามันดำรงชีวิตได้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเข้าใจ เราเข้าใจเรื่องสมุทัย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มีความทุกข์ ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง ถ้าเราไม่จับตัวทุกข์ได้ เราไม่จับอารมณ์ความไม่พอใจของเราได้ เราไม่มีต้นเหตุ

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีเหตุมีปัจจัย มันต้องมีที่มาที่ไปของมัน ชีวิตนี้มาจากไหน ชีวิตนี้มาจากไหน เราก็อ่า “ชีวิตนี้ก็คลอดมาจากพ่อแม่นี้ไง ชีวิตมาจากนี้” แล้ววิทยาศาสตร์ก็บอกว่า ชีวิตนี้พยายามทดสอบกัน ค้นคว้ากันว่าจิตวิญญาณมันมาอย่างไร มนุษย์เกิดมาเมื่อไหร่

นี่ค้นคว้ากันไป หาพอสจริตต่างๆ ว่ามันมาจากไหน แต่เวลาความรู้สึกมันฆ่าไม่ได้ไง ความรู้สึกมันตายไม่ได้ ความรู้สึกมันมีของมันตลอดไป

เวลาเราเกิดเป็นมนุษย์มีร่างกายและจิตใจ เกิดเป็นเทวดาเขามีร่างกายของเขา ความ เป็นอยู่เป็นทิพย์ของเขาทั้งหมด เป็นทิพย์คือมันเป็นนามธรรม แล้วเวลาเป็นพรหมละ สิ่งนี้มันมี ของมันอยู่ แล้วมันมีของมันอยู่ แต่เราดูเราเห็นได้อย่างไรละ

ฉะนั้น ถ้าเราค้นคว้า เรากลับมาที่ใจเรา เพราะใจมันฆ่าตายไม่ได้ ความรู้สึกมันฆ่าตาย ไม่ได้ แต่มันทำคุณงามความดีได้ คุณงามความดี เห็นไหม เวลาโยมบอกว่าโยมทำมาหากินอาบเหงื่อต่างน้ำมีความทุกข์ความยากมาก เวลาพระ พระมีหน้าที่การงานอะไร พระบวชแล้วสุขสบาย

นี่โยมยังไม่ได้บวชไง ถ้าโยมบวชขึ้นมาแล้วนะ เวลาพระสุขสบาย สุขสบายจากที่ไหน เวลาคนที่ทุกข์จนเข็ญใจเขาก็หาปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อดำรงชีวิตของเขา เวลาคนถ้ามีทรัพย์สมบัติ ขึ้นมาแล้วเขาว่าจะมีความสุขๆ ความสุขเขาแสวงหาของเขา นี่มันไม่จบไม่สิ้น เวลาหน้าที่ของพระละ หน้าที่ของพระเข้าทางจงกรม นั่งสมาธิภาวนา หน้าที่ของพระ ถ้าหน้าที่ของพระ อุตตสมบัติ สมบัติของใจ สมบัติของพระนะ มีศีลมีธรรม

คนมีศีลมีธรรม คนที่มีศีลมีธรรม กลิ่นของศีลหอมทวนลม เวลาเราบอกคนนี่คนดีนะ คนนี้ครอบครัวนี้ดีนะ ทุกคนเวลาตกทุกข์ได้ยากเขาจะมีน้ำใจต่อกัน นี่ก็เหมือนกัน กลิ่นของศีลหอมทวนลม กลิ่นของศีลหอมทวนลม อุตตสมบัติ ไม่มีสิ่งใดเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีบริวาร ๘ เท่านั้น ครูบาอาจารย์ของเรามีบริวาร ๘ เท่านั้น ทรัพย์ส่วนตัวมีเท่านั้น สิ่งที่ทรัพย์ส่วนตัวมีเท่านั้น ชีวิตนี้ฝากไว้กับสังคมา คฤติ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วจะดำรงชีวิตอย่างไร เวลาดำรงชีวิตอย่างไรนะ ย้อนไปว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ทำอย่างไร

ออกบิณฑบาต ชีวิตฝากไว้กับสังคมา สังคมาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรม และวินัยนี้ไว้ไง ถ้าวางธรรมวินัย เลี้ยงชีพด้วยปถิแข็ง สิ่งนี้เราฝากไว้ สมบัติส่วนตัวก็มีบริวาร ๘ แล้วอุตตสมบัติ สมบัติความจริงจากหัวใจละ มันอยู่ได้อย่างไร

พวกเรา เราพยายามจะบอกว่าเราจะต้องมั่นคงในชีวิต ชีวิตของเราต้องมั่นคง เราต้องแสวงหาเพื่อความมั่นคงของชีวิต อันนั้นมันเป็นเรื่องของสมบัติสาธารณะ สมบัติสาธารณะสมบัติ คุณี ชาติตระกูลของเราต้องมั่นคง ทุกอย่างต้องมั่นคง มั่นคงของเรา มันทำไป อันนี้เป็นสมบัติของโลกียปัญญา ปัญญาทางโลกต้องคิดนะ ไม่ใช่ว่าไม่ทำอะไรเลยแล้วทิ้งหมดเลย เพราะอะไร เพราะชีวิตของเรา เราต้องรับผิดชอบ เราอยู่ในชนชาติใดก็แล้วแต่ รัฐบาลเขารับผิดชอบ สาธารณูปโภคเขารับผิดชอบเพื่อสังคมร่มเย็นเป็นสุข

แต่ชีวิตของเรา เราต้องรับผิดชอบ เรารับผิดชอบต่อชีวิตของเรา ถ้าเรารับผิดชอบต่อชีวิตของเรา เราต้องมีหน้าที่การงานใหม่ เราต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัยใหม่? มันก็ต้องมีของเรา แต่ต้องมีคุณธรรม สังฆธรรม ธรรมนี้มันมาฆโหมหวัจของเราด้วยใจ เราทำสิ่งใดเราไม่ต้องมีความทุกข์ยากจนเกินไปไง แล้วคุณี คนเห็นภัยในวัฏสงสารมาบวชเป็นพระ พอบวชเป็นพระขึ้นมา “พระบวชแล้วสบายนะ”

เวลาโยมมีความทุกข์ ความยากหาปัจจัยเครื่องอาศัย เวลาที่มีความสุขขึ้นมา จิตใจมันไม่มีศีลธรรม มันไม่มีขอบเขตหรอก นี่ก็เหมือนกัน มาบวชเป็นพระ พระถ้ามีคนเชื่อถือศรัทธา คุณีปัจจัยเครื่องอาศัยสิ้นฟ้า สิ้นฟ้าขึ้นมาแล้วพระทำอะไรล่ะ แต่ถ้าครูบาอาจารย์ของเรามีมากมีน้อยขนาดไหนเสียสละทั้งหมด มีมากมีน้อยขนาดไหน สิ่งนี้มันเป็นสังคัม มันเป็นประโยชน์กับสังคัม สิ่งนี้เราไม่สะสมไว้ นี่พูดถึงลาภสักการะนะ แต่เวลาเอาจริงเอาจังขึ้นมามันอยู่ที่ไหนล่ะ

อรรถสมบัติคือศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าเกิดมีความปกติของใจ มันมีศีลในหัวใจไง ศีลคือความปกติของใจ เวลาบอกว่าศีล ๒๑,๐๐๐ ข้อ ศีลคือข้อห้ามข้อบังคับ แต่ถ้าเรารักษาใจตัวเอง รักษาใจของเรา เราไม่มีเจตนา เราไม่ตั้งใจทำอะไรเลย ความรอบคอบของเรา ถ้าเราไม่ใช่พระอรหันต์ สติของเรายังไม่สมบูรณ์เต็มที่ ความผิดพลาดของเรามันเป็นเรื่องปกติ ความผิดพลาดเป็นเรื่องปกติ พระเขาถึงปลงอาบัติไง พระต้องมีการปลงอาบัตินะ แต่อาบัตินัก เรารู้ของเราอยู่แล้ว มันทำสิ่งนั้นไม่ได้ ถ้ามันทำสิ่งนั้นไม่ได้ ถ้าพูดถึงผู้ที่ยังขวนขวาย ผู้ที่ยังค้นคว้าอยู่

แต่ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นสตีวินัย เป็นสตีวินัยนะ มันเป็นปาปมุต ปาปมุตคือไม่มีเจตนา ไม่มี มโนวิญญาณปิ นิพพิณฑติ มโนสมุสเสปิ นิพพิณฑติ ไม่มีมโน ไม่มีผู้กระทำ ไม่มีตัวตน ไม่มีสิ่งใดเลยมันจะมีความผิดใหม่ นี่พูดถึงธรรมวินัยนะ

ฉะนั้น สิ่งที่มีความผิดพลาด ถ้าเราขาดสติมันเป็นเรื่องธรรมดา ฉะนั้น สิ่งใดเราก็ปลง
อาบัติของเรา เราพยายามรักษาของเรา เราทำประโยชน์ของเรา ประโยชน์ของเรา อุตตสมบัติ
หน้าที่ของพระเิง “พระบวชแล้วสบาย บวชแล้วไม่ต้องทำหน้าที่การงาน”

งานเอาความรู้สึกนึกคิดไว้ในอำนาจของเรา งานนี้หนักหนาสาหัสสาครรจ์ที่สุด ถ้าพูดถึง
นะ พระที่ประพฤติปฏิบัติเป็น เวลาเขาทำความสงบของใจ ถ้าใจเราสงบแล้วเขาเคยได้สัมผัส เขา
จะเอาสิ่งนั้นเป็นคติที่เราเคยทำอะไร เราตั้งใจอย่างไรให้สงบได้

ถ้าจิตสงบได้ แล้วเวลากิเลสมันคือ พอมันรู้ว่าจิตสงบได้ มันต่อต้าน นี่ค้นหาซ่อนค้นหา
อยากได้อย่างนั้น อยากเป็นอย่างนั้นมันก็ไม่เป็นไป ไม่เป็นไปก็ต้องมีความพยายาม มีความ
พยายาม เอาใจของเราไว้ในอำนาจของเรา ทำความสงบของใจให้ได้ ถ้าใจมันสงบมันก็มีความ
ร่มเย็นเป็นสุข มีความร่มเย็นเป็นสุขนะ ถ้ามีความร่มเย็นเป็นสุข อำนาจวาสนาน้อย อำนาจ
วาสนาเบาบาง “ความว่าง สมาธิเป็นนิพพานๆ” เดี่ยวมันเสื่อม พอมันเสื่อมขึ้นมาแล้วมันร่ำร้อน
พอมันร้อนขึ้นมา จิตมันร้อน เห็นไหม

เราเห็นในวงการพระ พระที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบก็มี พระที่ปฏิบัติดีบางครั้งบางคราว แล้ว
ต่อหน้า ถีบหลัง มันร่อยแปด เพราะจิตมันเสื่อม ถ้าจิตมันเสื่อมขึ้นมา ถ้ามีครูบาอาจารย์ ครูบา
อาจารย์ท่านจะคอยดูแลไว้ ตั้งสติไว้ ถ้าตั้งสติไว้แล้วเรามีคำบริกรรม มีที่พึ่ง

เด็กมาวัด พ่อแม่พามาวัด พ่อแม่ต้องดูแลรักษา หัวใจ หัวใจเวลามันดีขึ้นมา ใครเป็นคน
รักษา แล้วเวลามันเสื่อม ใครเป็นคนรักษา นี่มันต้องมีสติ มีสติ ธรรมโอสธๆ ธรรมะเป็นที่อาศัย
ฉะนั้น มีคำบริกรรมนี้สำคัญ คำบริกรรมสำคัญนะ จะคิดจะเลวขนาดไหนมันมีพุทธโศฯ อยู่ในใจ
ถ้ามันจะดีมันก็ดีสงบไป ถ้ามันจะเลว มันจะเลวเพราะกิเลสค้นหาความทะยานอยากมันท่วมหัว
มันจะเลวขนาดไหนมันก็ยังเกาะไว้ มันเกาะไว้คือมันไม่ทำผิดไปทั้งตัวใจ มันไม่ทำผิดไป
ทั้งหมดใจ มันยังมีที่เกาะไว้ๆ ฉะนั้น คำบริกรรมนี้สำคัญ สำคัญว่ามันเกาะไว้เพราะเรายังช่วยตัว
เรายังไม่ได้

แต่เวลาจิตมันสงบขึ้นมา จิตสงบ สงบโดยตัวมันเอง มันต้องไปเกาะใครถ้าตัวมันสงบ
เห็นไหม ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นศตภาค ถ้าจิตกำหนดพุทธโศฯ จนจิตของเรามันเป็นพุทธโศเสียด
เอง มันจะไปอาศัยเกาะใครละ มันก็สัมผัสสมาธิ มันทำงานได้ไหมละ ถ้าทำงานได้ยกขึ้นสู่
วิปัสสนา

เราพูดกันประจำว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา คนที่ไม่เคยภาวนา คนที่ไม่เห็นภาวนามยปัญญายังไม่เข้าใจว่าปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป้าหมายท่านพูดถึงสิ่งใด เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมใช้ไหม เผยแผ่ธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วเผยแผ่ธรรมขึ้นมา มีแต่ผู้ที่เขานับถือลัทธิต่างๆ เวลาเผยแผ่ธรรมๆ ถึงเวลาต้องให้มีการศึกษา มีการศึกษานี้สุดมยปัญญา ถ้าภาวนาขึ้นมา จิตมันสงบเข้ามาบ้าง มันมีจินตนาการ นี่จินตมยปัญญา แล้วเวลาภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากจิต ปัญญาที่เกิดจากการภาวนาล้วนๆ ปัญญาที่ไม่เกิดจากสัญญา ปัญญาที่ไม่เกิดจากข้อมูลที่เราศึกษามา เห็นไหม

อันนั้นมันข้อมูล เหมือนพุทธโธๆ เราเกาะไว้ เราเกาะพุทธโธๆ ไว้ เราเกาะไว้เพื่อเป็นที่พึ่งที่อาศัย มีพุทธะ คำบริกรรมให้จิตมันเกาะไว้ นี่ก็เหมือนกัน สัญญาๆ เราก็ศึกษามาจากธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันจะเป็นความจริงของเราไหม ถ้าเป็นความจริงขึ้นมาภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนาล้วนๆ ปัญญาเกิดจากจิต จิตที่มันมีอวิชา มันไม่รู้แจ้ง นี่วิปัสสนา ปัญญาวิปัสสนา ปัญญาภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดขึ้น เกิดขึ้นจากการภาวนาของเราเห็นไหม

เริ่มต้นจากไฟฟ้า ไฟฟ้าเกิดจากพลังงาน มโนวิญญาณะปี นิพพิณฑติ มโนสมุสเสปี นิพพิณฑติ ความสัมผัส ความรับรู้ต่างๆ มันน่าเบื่อหน่ายๆ ทั้งนั้นแหละ แต่มันก็เกิดจากพลังงาน นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นประโยชน์ ประโยชน์มันต้องเกิดปัญญา ปัญญาเราพิจารณาของเราต่อเนื่องขึ้นไป

มันอยู่ที่วุฒิภาวะนะ วุฒิภาวะของคนอ่อนด้อยมันก็ว่าสิ่งนั้นมันเป็นความมหัศจรรย์ เป็นความลึกลับซับซ้อนนัก แต่ถ้าลึกลับซับซ้อนขนาดไหน ถ้าเรามีจุดยืนของเรา เราต้องตรวจสอบพิจารณาซ้ำพิจารณาซากขึ้นมา เวลามันลึกซึ้งเข้าไป สิ่งที่มีมันเป็นของหายๆ มันรู้ได้ ถ้าจิตละเอียดเข้าไปมันจะรู้ว่าหายากับละเอียดมันแตกต่างกัน ละเอียดเข้าไปมันจะรู้เป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป นี่ภาวนามยปัญญา

เราทำสิ่งใดก็แล้วแต่ต้องเกิดปัญญาทั้งหมด ทำงานทางโลกเขาต้องมีปัญญาของเขา ถ้าสติของใคร สมาธิใครสั้น สมาธิใครยาว มันทำให้ปัญญาของเรายั่งยืน เพราะสมาธิจะทำให้เรา

ลูกคิด สมาธิจะทำให้เราคิดได้แตกฉาน เพราะมีสมาธิมีกำลังของเรา ถ้ามันอ่อนด้อยขึ้นมาใคร
ชักจูงก็ได้ ใครทำอะไรก็ได้

สิ่งนี้ถ้ามันเกิดปัญญา แล้วเกิดปัญญา เวลาภาวนาไป เวลาสิ่งที่มันสงบไม่สงบขึ้นมา
จุดยืนของเราขึ้นมา นี่เรารักษาได้ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เราฝึกหัดของเราจนชำนาญในวิชา
ชำนาญในการเข้าออก แล้วเวลาเราฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญามันต่อเนื่องกันไป มันจะมีจุดยืน
ของมันไง

งานของพระ บวชมาแล้วเรามีงานของเรา งานของเราคือเอาใจไว้ในอำนาจของเรา แล้ว
พยายามฝึกหัดจนเกิดปัญญาขึ้นมา แล้วพอเกิดปัญญา เกิดภาวนามยปัญญา มันสำรอก มันคาย
ออกไปนะ เราจะเห็นความสำคัญเลย มันแปลกประหลาด ทำไมเทวดา อินทร์ พรหมมาฟังเทศน์
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำไมเทวดา อินทร์ พรหมมาฟังเทศน์หลวงปู่มั่น ทำไมมนุษย์
เรามันมีปัญญาอะไรต้องไปสอนเทวดา เทวดาเขาอยากรู้อะไร เทวดาเขามีความรู้อะไร

นี่สถานะใช้ใหม่ ใครศึกษาสิ่งใดมาก็มีปัญหาอย่างนั้น มนุษย์ก็มีปัญหาของมนุษย์
เทวดาเขาก็มีทิพย์สมบัติของเขา แต่เขาไม่รู้เรื่องอริยสัจ เขาไม่รู้เรื่องการเกิด การแก่ การเจ็บ การ
ตาย เพราะเกิดเป็นเทวดาแล้วมันก็หมดอายุขัยของมันไป เกิดเป็นสถานะใด มีการเกิดที่ไหนต้อง
มีการดับที่นั่น เกิดเป็นพรหมก็ต้องตายจากพรหม เกิดเป็นอะไรก็ตายจากไอนั้น แล้วเขาเกิด
ขึ้นมาเขามีสถานะอย่างนั้น เขารู้อย่างนั้น แต่เขาไม่รู้เรื่องการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย แล้ว
ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตายมันทำอย่างไรละ นี่ไง มาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ไง

แต่พวกเราเฝ้าอยู่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางศาสนาไว้ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก
อุบาสิกา เราเป็นอุบาสก-อุบาสิกาณะ เราได้รับพินัยกรรม เราได้รับสถานะว่าศาสนาพุทธเรามี
สิทธิ์ แต่เราทำใหม่ เราปฏิบัติให้รู้แจ้งใหม่ ถ้าเราปฏิบัติรู้แจ้ง มีสติปัญญา ถ้าไม่อย่างนั้นเกิดเป็น
เทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมไปแล้วต้องมาฟังเทศน์ ต้องมาฟังเพราะอยากรู้ อยากเป็น อยากทำ
ได้ อยากรู้ อยากเป็น อยากทำได้ เราต้องแสวงหา ต้องมีการกระทำของเรา เราทำของเรา นี่ธรรม
โอสถ

ฟังธรรมๆ เพื่อดอกย้ำที่นี้ หน้าทีการงานก็เป็นหน้าทีการงาน มันจะประสบความสำเร็จ
มันก็เป็นอำนาจวาจาบารมีของเรา ถ้ามันจะขัดแย้ง มันจะขัดข้องต่างๆ เราก็ตั้งสติแล้วชวนชวาย

แก้ไขตามแต่เราจะทำได้ของเราไป มันต้องแก้ไข เพราะคนเกิดมามีอุปสรรคทั้งนั้นแหละ อุปสรรคเขามีไว้ให้แก้ไข ถ้าแก้ไขขึ้นมา แก้ไขชีวิตประจำวันของเรา

ดูพระราติ สละมาทั้งหมดแล้ว สละมาทั้งหมดแล้ว บวชพระแล้วมันก็ได้สถานะมาแล้ว ทำไมต้องมาทุกข์ล่ะ...ทุกข์นะ จิตเจริญแล้วเสื่อมแล้วจะรู้จัก เวลามันเจริญขึ้นมา โอ้โฮ! โลกนี้ของเราเลยนะ เวลามันเสื่อมหมด โอ้โฮ! มันทุกข์หมด ทุกข์ร้อนมาก แล้วแก้อย่างไร

ทุกข์ควรกำหนด นี่ไง ทุกข์ควรกำหนด มันเป็นทุกข์ใช่ไหม ทุกข์เพราะอะไร เพราะเคยได้สมาธิใช่ไหม เพราะเคยได้ปัญญาใช่ไหม แล้วทำไมไม่ได้ใช่ไหม มันทุกข์ใช่ไหม นี่สมุทัย อยากได้ อยากดี อยากเป็น อยากได้ อยากดียกไว้ เป้าหมาย แต่เราต้องทำให้เป็นจริงขึ้นมา ไอ้การกระทำนี้แหละ นี่ภาคปฏิบัติ ตบะธรรม เราฝึกปฏิบัติตบะธรรมเพื่อแผดเผากิเลส เพื่อประโยชน์กับเราไง

เราทำของเรา หน้าที่การงานของเรา งานทางโลกเราก็ทุกข์ยากอยู่แล้ว เวลาปฏิบัติทุกข์ยากยิ่งกว่าอีก เพราะเป็นนามธรรม จับต้นชนปลายที่ไหนล่ะ จะไปจับต้นชนปลายที่ไหนล่ะ

ฉะนั้น กำหนดพุทโธ พุทโธชัดขึ้นมา จิตมันจะเด่นชัดขึ้นมา แล้วถ้าเป็นสมาธิขึ้นมา เรา จะรู้ของเราขึ้นมา แล้วเวลาปฏิบัติขึ้นมา นี่ไง ปฏิสนธิจิต ตัวนี้แหละที่มันเวียนว่ายตายเกิด ตัวนี้แหละที่มันเวียนไปในวัฏฏะ ตัวนี้แหละที่มันเกิด แล้วตัวนี้แหละอยู่ที่ไหนล่ะ? อยู่กลางหัวอกของเรา รักษาที่นี่ ดูแลที่นี่ รู้แจ้งโลกธาตุใน โลกธาตุภายใน รู้แจ้งโลกใน-โลกนอก โลกนอกคือ โลกวิทยาศาสตร์ที่เราค้นคว้ากันอยู่นี้ โลกในคือโลกหัวใจของเรา

ทางวิทยาศาสตร์เขาบอกว่าเราพิสูจน์ทางโลกหมดแล้ว ใจกลางโลกไม่มีใครพิสูจน์ โลกเรานั้นยังไม่ได้ค้นคว้านะ แต่เราจะรู้จักรวาลไปหมดเลย นี่ก็เหมือนกัน โลกในหัวใจของเรา ถ้าเรารู้แจ้งโลกในหัวใจของเรา ปฏิสนธิจิต จิตทุกดวงใจเป็นแบบนี้ รู้แจ้งโลกในแล้วรู้แจ้งโลกธาตุ รู้แจ้งทุกดวงใจ รู้แจ้งหมดเลย ทำที่นี้เพื่อเป็นธรรมโอสธ สิ่งที่เป็นสมบัติของเราเพื่อประโยชน์กับเราเอง